

Bedrijfsoverdracht

Voor vrijwel iedere ondernemer komt er een moment waarop hij zijn bedrijf overdraagt. Dat is een proces met meerdere aspecten. Het is zaak om dat proces op tijd in gang te zetten om de overdracht zo soepel mogelijk te laten verlopen. In deze brochure gaan we in op de bedrijfsoverdracht en op zaken die daarmee samenhangen, zoals de fiscaliteit en de juridische en financiële problematiek.

Een belangrijk onderdeel van de voorbereiding op de bedrijfsoverdracht is het opstellen van een plan van aanpak, waarin beschreven staat wat wanneer gedaan moet worden. De rechtsvorm van de onderneming is bij de overdracht van belang. Bij een onderneming die in de vorm van een bv wordt gedreven is overdracht mogelijk door de aandelen in de bv over te dragen of door overdracht van activa en passiva. Bij de overdracht van een IB-onderneming, zoals een eenmanszaak of een participatie in een vennootschap onder firma (vof) of een maatschap, komt mogelijk meer kijken, omdat daar de mogelijkheid van een aandelenoverdracht ontbreekt. Dat betekent bijvoorbeeld dat lopende contracten moeten worden overgezet op naam van de overnemende partij.

Aandachtspunten bij verkoop van het bedrijf

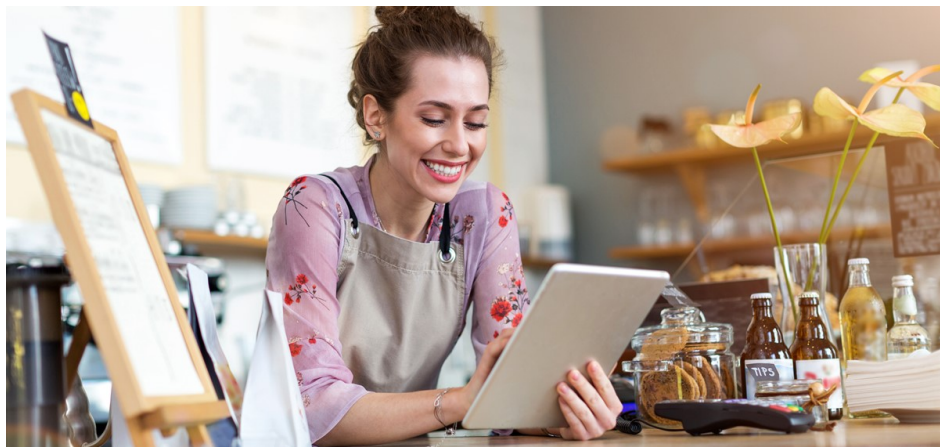
Voordat tot verkoop wordt overgegaan, is het goed om stil te staan bij een aantal aandachtspunten. De eerste vraag is: wat wil ik dat er met mijn bedrijf gebeurt? Staat de continuïteit daarvan voorop of is een zo hoog mogelijke opbrengst het doel? In dat laatste geval kan het voordeliger zijn om het bedrijf niet te verkopen, maar om het uit te ponden en niet meer te investeren. In deze brochure gaan we ervan uit dat is besloten tot verkoop. Dan komen de volgende vragen aan de orde:

1. wie is de beste koper en waar vind ik die, en
2. wat is de beste wijze van verkoop.

Vervolgens moet de vraag beantwoord worden wat er wordt verkocht en tegen welke (vraag)prijs. Is de prijs bepaald en een koper gevonden, dan komen de volgende aspecten aan de orde:

- de solvabiliteit van het bedrijf;
- de financiële positie van de koper;
- de beschikbare mogelijkheden voor financiering;
- waarborgen en zekerheidsstellingen door verkoper en door koper;
- fiscale gevolgen voor alle betrokken partijen.

Afhankelijk van de prijs van de onderneming en de financiële positie van de overnemer kan de financiering van de overname een probleem vormen. Niet in alle gevallen zal een bank bereid zijn om een (volledige) financiering te verstrekken. In het belang van de overname kan het nodig of gewenst zijn dat de verkoper (een gedeelte van) de koopprijs financiert, bijvoorbeeld door een lening te verstrekken aan de overnemer.

Overdracht ineens of gefaseerd?

Ongeacht de rechtsvorm kan de overdracht van het bedrijf ineens of geleidelijk plaatsvinden. Wat de voorkeur heeft, is afhankelijk van de situatie. Bij een overdracht aan een buitenstaander kan overdracht ineens de voorkeur verdienen, terwijl bij overdracht aan een interne kandidaat – dat kan een werknemer of een familielid zijn – een geleidelijke overdracht meer voor de hand ligt. In die gevallen kan begonnen worden met een participatie van de overnemer, die naarmate de tijd verstrijkt wordt uitgebreid.

Overdracht IB-onderneming

Een IB-onderneming kan zijn een eenmanszaak, een participatie in een maatschap of vof of een participatie in een commanditaire vennootschap (cv). Overdracht vindt plaats door overdracht van activa en passiva aan de overnemende partij. Overdrager en overnemer kunnen onderling afspreken welke activa en passiva wel en welke niet overgaan. In het geval van een maatschap, vof of cv treedt de overdragende ondernemer uit de vennootschap en treedt een nieuwe ondernemer toe of zetten de achterblijvende ondernemers de onderneming voort.

Overdracht van onderneming in bv

Herstructurering voorafgaande aan overdracht

Een herstructurering kan een eerste stap zijn naar de beoogde bedrijfsoverdracht. In zijn eenvoudigste vorm is de bestaande structuur een enkele bv waarin de onderneming wordt gedreven. De herstructurering komt erop neer dat de bv een dochtermaatschappij opricht en haar onderneming geheel of gedeeltelijk overdraagt aan de dochtermaatschappij. De oorspronkelijke bv is nu een holding geworden, met de aandelen in de dochtermaatschappij als belangrijk(st)e bezitting. Desgewenst blijven bepaalde activa, zoals het bedrijfspand, achter in de holding. Het bedrijfspand kan vervolgens worden verhuurd aan de dochtermaatschappij. De overnemer kan participeren in de dochtermaatschappij door uitgifte van aandelen aan hem in persoon of aan een door hem opgerichte holding. Alternatief is de verkoop van de aandelen in de dochtermaatschappij aan de overnemende partij.

Cumulatief preferente aandelen

Om het financieringsrisico te beperken kan ervoor gekozen worden om met verschillende aandelen te werken. De gewone aandelen van de overdrager worden omgezet in preferente aandelen. Dergelijke aandelen geven een voorkeursrecht op een deel van de winst van de bv. Wordt in enig jaar niet voldoende winst behaald om het preferente dividend uit te keren, dan schuift het recht op dat dividend bij cumulatief preferente aandelen door naar volgende jaren. Bij reguliere preferente aandelen is dat niet het geval.

Aan de overnemende partij worden gewone aandelen uitgegeven. De meerwaarde van de onderneming, die wordt opgebouwd na de omzetting in cumulatief preferente aandelen, komt toe aan de bedrijfsopvolger. De cumulatief preferente aandelen kunnen te zijner tijd (gefaseerd) worden overgedragen aan de opvolger of worden ingekocht door de bv.

Certificering van aandelen

Het certificeren van aandelen is een manier om de zeggenschap in een onderneming te scheiden van het economisch belang. De aandelen worden ondergebracht bij een stichting, die certificaten van

aandelen uitgeeft. De zeggenschap ligt bij de stichting, die na de certificering de aandeelhouder is van het bedrijf. De certificaathouders, dat zijn de voormalige aandeelhouders, hebben na de certificering recht op de dividenuitkeringen en op de eventuele verkoopopbrengst.

Via certificering van aandelen is het mogelijk om het economisch belang bij de onderneming over te dragen aan alle kinderen, terwijl de zeggenschap over het bedrijf bij het kind of de kinderen komt die het bedrijf feitelijk voortzet(ten). De overdrager kan, eventueel met de overnemer, het bestuur van de stichting vormen. De stichting beslist als enig aandeelhouder over de benoeming en ontslag van de bestuursleden van de onderneming. Om meningsverschillen tussen certificaathouders en bedrijfsopvolgers te voorkomen komt het regelmatig voor dat een onafhankelijke derde als bestuurder van de stichting wordt benoemd.

Schenking van de onderneming

Een andere mogelijkheid dan verkoop is om (de aandelen in) de onderneming over te dragen door schenking aan de bedrijfsopvolger. Schenking komt voor bij een bedrijfsopvolging in de familiesfeer. Bij een schenking hoeft de bedrijfsopvolger niets te betalen voor de onderneming. Als er meer kinderen zijn, kan in de schenkingsakte bepaald worden dat de bedrijfsopvolger de waarde van de schenking te zijner tijd moet inbrengen in de nalatenschap.

Dit betekent dat de bedrijfsopvolger de onderneming verkrijgt als een voorschot op zijn aandeel in de erfenis. Het is aan te raden om afspraken te maken over de aflossingstermijn en de rente op deze schuld en deze eventueel op te nemen in uw testament.

De bedrijfsopvolger is over de schenking van (de aandelen in) het bedrijf schenkbelasting verschuldigd. Betaling van schenkbelasting kan voorkomen worden door gebruik te maken van de bedrijfsopvolgingsregeling.

De schenking van aandelen geldt als een vervreemding van aandelen. Dat heeft tot gevolg dat de schenker in beginsel inkomstenbelasting verschuldigd is. Er bestaan faciliteiten om de belastingclaim door te schuiven.

De onderneming nalaten aan de bedrijfsopvolger

Is de onderneming tijdens leven niet (geheel) overgedragen aan de bedrijfsopvolger, dan kan dit worden geregeld in een testament om te voorkomen dat de onderneming aan alle erfgenamen gezamenlijk toekomt. In het testament kan worden opgenomen onder welke voorwaarden de onderneming naar de bedrijfsopvolger gaat.

Bij overlijden wordt erfbelasting geheven over de waarde van het verkregene door de erfgenamen. Mogelijk wordt ook inkomstenbelasting geheven ter zake van de overgang van de aandelen. Zowel voor de erfbelasting als voor de inkomstenbelasting geldt eenzelfde faciliteit als bij schenking van de aandelen.

Bedrijfsoverdracht en belastingen

Een bedrijfsoverdracht kan fiscale gevolgen hebben. Welke dat zijn is afhankelijk van de wijze van overdracht. Er bestaan faciliteiten om de fiscale gevolgen te beperken.

Inkomstenbelasting

Overdracht IB-onderneming

De overdracht van een IB-onderneming wordt fiscaal behandeld als het beëindigen van het bedrijf door de ondernemer. De meeropbrengst van de onderneming, dat is de verkoopprijs verminderd met de fiscale boekwaarde van de onderneming, is in beginsel belast tegen het progressieve tarief. Draagt de ondernemer niet alle vermogensbestanddelen over, maar gaan er zaken naar het privévermogen, dan gaan die zaken voor de waarde in het economisch verkeer naar box 3.

Ook hier geldt dat de meerwaarde is belast. Een ten laste van de winst gevormde oudedagsreserve valt vrij en leidt eveneens tot belastingheffing. Belastingheffing kan worden uitgesteld door ten laste van de oudedagsreserve en de overdrachtswinst een lijfrente aan te kopen. In plaats van belastingheffing ineens over de gerealiseerde meerwaarde wordt dan belasting geheven over de uitkeringen uit de lijfrente.

Overdracht aandelen

Bij een overdracht van aandelen door een natuurlijk persoon, ongeacht of dat gebeurt in de vorm van verkoop, schenking of bij overlijden, moet de overdrager inkomstenbelasting in box 2 betalen over de meerwaarde van de aandelen.

Doorschuieregelingen

Belastingbetaling kan uitgesteld worden door gebruik te maken van een doorschuieregeling. De inkomstenbelastingclaim van de overdrager wordt dan doorgeschoven naar de verkrijger van de onderneming.

Doorschuiing bij overlijden

Heffing van inkomstenbelasting wordt uitgesteld over het deel van het ondernemingsvermogen waarmee één of meer van de erfgenamen de onderneming mede voortzetten. Voor toepassing van de doorschuieregeling moet een verzoek worden gedaan bij de aangifte van de overleden ondernemer. In fiscale zin nemen de overnemers de plaats in van de overledene. De doorschuieregeling geldt ook voor de oudedagsreserve voor zover deze overgaat op de partner die de onderneming (mede) voortzet.

Doorschuiing naar ondernemers

Er geldt een doorschuieregeling in het geval van een overdracht aan een andere ondernemer. Voorwaarde is dat de onderneming in de 36 maanden voor de overdracht in een samenwerkingsverband met de overnemer is gedreven of dat de overnemer gedurende ten minste 36 maanden in dienst is geweest van de overdragende ondernemer.

Doorschuiing aandelen

De doorschuieregeling geldt alleen voor zover de aandelen een echte onderneming, dat wil zeggen een reële organisatie van kapitaal en arbeid, vertegenwoordigen. Aandelen die alleen beleggingsvermogen vertegenwoordigen vallen niet onder de doorschuieregeling.

De aandelen moeten bij de overdrager een aanmerkelijk belang vormen, dat wil zeggen een belang van 5% of meer. Kleinere belangen vallen niet in box 2 maar in box 3. De verkrijger van de aandelen moet een binnenlands belastingplichtige zijn. Deze doorschuieregeling geldt zowel bij overlijden als bij schenking.

In het geval van schenking geldt als eis dat de ontvanger ten minste 21 jaar oud moet zijn op het moment van de schenking.

Voorwaarden vrijstellingen schenk- en erfbelasting

De toepassing van de vrijstellingen is gebonden aan voorwaarden. In het geval van een schenking moet de overdrager het bedrijf ten minste vijf jaar in bezit hebben. Bij vererving geldt een termijn van één jaar. De opvolger moet de onderneming gedurende ten minste drie jaar voortzetten. In het geval van schenking van ondernemingsvermogen moet de opvolger ten tijde van de schenking ten minste 21 jaar oud zijn. Als niet wordt voldaan aan deze voortzettingseis, is de opvolger alsnog schenk- of erfbelasting verschuldigd.

Vennootschapsbelasting

Overdracht aandelen dochtermaatschappij

Een bv valt onder de heffing van vennootschapsbelasting. Verkoopt een holding-bv de aandelen in een dochtermaatschappij, dan is de meeropbrengst van de aandelen niet belast vanwege de werking van de zogenaamde deelnemingsvrijstelling.

Verkoop activa en passiva door bv

De meeropbrengst boven de boekwaarde bij de verkoop van activa en passiva leidt tot heffing van vennootschapsbelasting bij de verkopende bv.

Schenk- en erfbelasting

Bij een schenking of vererving moet de verkrijger schenk- of erfbelasting betalen. Dat geldt zowel bij de overdracht van een IB-onderneming als bij de overdracht van de aandelen in een bv. Belastingheffing kan (gedeeltelijk) worden voorkomen door gebruik te maken van de vrijstelling voor de overdracht van een bedrijf.

Op grond van deze regeling geldt voor de eerste € 1.500.000 van het ondernemingsvermogen een voorwaardelijke vrijstelling van 100% en van 75% voor het meerdere. Het restant is belast met schenk- of erfbelasting. Voor de verschuldigde schenk- en erfbelasting bestaat de mogelijkheid van uitstel van betaling. Beleggingsvermogen komt niet in aanmerking voor de vrijstellingen.

Deze algemene informatie is niet bedoeld als enige vorm van individueel advies en derhalve niet zonder meer geschikt voor het nemen van financiële beslissingen. Voor toepassing in individuele gevallen raden wij u aan contact met ons op te nemen.